

των κάθε ζουζούνι, κάθε έρπετό και θλαβερό ζώο, κάθε «σπόρο» άρρώστιας, ιδιαίτερα τής έλνοσσίας, ή από τίς άλλες πού γύριζαν άσύδοτες κι έπιδημικές. Κι είναι γνωστό, ότι μέσα στίς «φωτιές» ή στίς «λαμπάδες» αυτές συνήθιζαν, σ' όλη τήν Ελλάδα — και συνηθίζουν ακόμη — νά ρίχουν ό,τι παλιό θρισκόταν στό σπίτι και στήν αύλή, από τό ξεραμένο πιά στεφάνι του Μάη, ώς τά άχρηστα κουκούλια μεταξιού και τά παλιοδάρελα του κρασιού.

Δέν ξεχνάει βέβαια κανείς τήν πυρολατρική καταγωγή τής «φωτιάς» ούτε τήν ήλιολατρική τοποθέτηση του έθιμου γύρω από τίς θερινές ήλιακές τροπές. (Είναι γνωστό, ότι οί πρωτόγονοι άγωνίζονταν μέ τίς φωτιές τους νά ένισχύουν τόν ήλιο στίς κρίσιμες ώρες τής πορείας του). Βασικά όμως πρέπει νά σκεφτόμαστε τή συμβολική έννοια του «καθαριού», πού έχει ή φωτιά αυτή, όπως όλες οί φωτιές (άκόμη και μέ τή χριστιανική αντίληψη), και πού έφτασε νά γεννάει τήν πίστη, ότι, αν αναφτεί σ' ένα ξάγναντο, μπορεί νά επιδράσει ευεργετικά σ' όλη τήν περιοχή, πού φωτίζει. "Ετσι, κι αν οί φωτιές του "Αι-Γιάννη, δέν είναι τόσο πυκνές, ώστε νά «έξυγιαίνουν» όλον τό χώρο πού τίς χρειάζεται, ή λάμψη κι ή δύναμή τους είναι επίσης άρκετές, νά φέρουν τό ίδιο αποτέλεσμα...

Οί λαϊκές έθιμικές φωτιές είναι συνήθως και «διαβατήριες», για νά μεταχειριστούμε τόν λαογραφικό όρο πού καθιέρωσαν οί Γάλλοι (ό Λ. van Gennep: «rites de passage»). "Ανάδονται, δηλ. σ' ένα χρονικό σημείο, πού μās περνάει ή από μιά έποχή ή από μιά περίοδο σέ άλλη. Η περίπτωση τής φωτιάς του "Αι-Γιάννη είναι χαρακτηριστική. Καίμε κάθε «κακό προηγούμενο», κι ύστερα, ελεύθεροι και καθαροί, πηδάμε ή περνάμε πάνω από τή φωτιά, για νά βρεθούμε από τ' άλλο μέρος, νά φύγουμε από τήν ξερή πιά άνοιξη στό καρπερό καλοκαίρι, από τή μιά περίοδο τής ήλιακής πορείας στήν άλλη, ή από μιά άρρωστιάριχη κατάσταση σέ καινούργια έλπίδα για τήν υγεία. «"Εφυγον κακόν, εύρον άμεινον», έλεγαν οί άρχαίοι, σέ παρόμοιες «διαβατήριες» πράξεις τους. Και τώρα ό λαός μας, πηδώντας τή φωτιά του "Αι-Γιάννη, φωνάζει: «"Αφήνω τόν κακό καιρό και πάω στόν καλό καιρό!»...¹

Τό πήδημα ή τό πέρασμα πάνω από τή φωτιά δέν είναι συνηθια νεώτερη. "Ηδη μέσα στήν ΙΙ. Διαθήκη αναφέρονται τέτοιες περιπτώσεις, πού δέν τίς εύνουσε ό "Ιουδαϊκός νόμος. Για τούς

1. "Από τήν ίδια φωτιά, και για τούς ίδιους λόγους, βάζουν οί κτηνοτρόφοι, όταν κατακαθίσει ή φλόγα κι ή θράκα, νά περάσουν και τά ζώα τους.